

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ
Γ΄ ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΜΑΔΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

arxaia-latinika.gr

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ἠθικά Νικομάχεια Β1.5-8, 1103b2-25

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθειρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάζοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεισθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποίας ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

A.1. α) Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

1. Το καλό από το κακό πολίτευμα διαφέρει στην επίτευξη των στόχων του νομοθέτη.
2. Ο άνθρωπος γίνεται δίκαιος κάνοντας δίκαιες πράξεις στις σχέσεις του με τους άλλους ανθρώπους.
3. Οι συνήθειες αποκτιούνται από την επανάληψη ὁμοίων ενεργειῶν.

06 Μονάδες

β) «έν αὐτοῖς»: Σε ποιον ὄρο αναφέρεται ἡ αντωνυμία «αὐτοῖς»;

04 Μονάδες

B.1. Ο Αριστοτέλης χρησιμοποιεῖ ἓνα ἀναλογικὸ συλλογισμό γιὰ νὰ καταδείξει ὅτι ὁ τρόπος ἀπόκτησης τῶν τεχνῶν εἶναι παρόμοιος με ἐκεῖνον τῶν ἀρετῶν. Σε ποιο σημεῖο τοῦ κειμένου ἐντοπίζετε τὸν συλλογισμό καὶ με ποια παραδείγματα τὸν ἐνισχύει ὁ φιλόσοφος;

05 Μονάδες

B.2. Νὰ σχολιάσετε τὸ περιεχόμενο τῶν παρακάτω ὁρων: «τοῖς δεινοῖς», «τὰς ἐπιθυμίας».

05 Μονάδες

B.3. Νὰ γράψετε τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σὲ καθεμιά ἀπὸ τὶς φράσεις τῆς Στήλης Α τοῦ παρακάτω πίνακα καὶ δίπλα σὲ αὐτὸν τὸ γράμμα τῆς λέξης ἢ φράσης ἀπὸ τὴ Στήλη Β που συμπληρώνει ὀρθὰ τὸ νόημά της:

Στήλη Α

Στήλη Β

1. Ο Εὐδόξος καταγόταν ἀπὸ:	α. τὴν Ὀλυμπο
	β. τὴν Κνίδο
	γ. τὴν Αθήνα
2. Ο Πλάτωνας θαύμασε περισσότερο στὸν Αριστοτέλη:	α. τὴν οξύνοια τοῦ
	β. τὶς γνώσεις τοῦ
	γ. τὴν αυτοπεποίθησή τοῦ
3. Ὄταν ἐπέστρεψε ὁ Αριστοτέλης ἀπὸ τὴ Μακεδονία στὴν Αθήνα τὴν Ακαδημία διηύθυνε:	α. ὁ Ξενοκράτης
	β. ὁ Θεόφραστος
	γ. ὁ Εὐδόξος
4. Τὸν ὀρισμὸ τῆς εὐδαιμονίας τὸν ἐντοπίζουμε στὸ τέλος:	α. τοῦ Β' βιβλίου τῶν Ἠθικῶν Νικομαχείων
	β. τοῦ Α' βιβλίου τῶν Πολιτικῶν
	γ. τοῦ Α' βιβλίου τῶν Ἠθικῶν Νικομαχείων
5. Τὸ καθαρὰ λόγον ἔχον μέρος τῆς ψυχῆς ἔχει σχέση:	α. με τὶς ἠθικὲς ἀρετὲς
	β. με τὶς διανοητικὲς ἀρετὲς
	γ. με τὰ ἐνστικτὰ καὶ τὰ πάθη

10 Μονάδες

B.4.α) α) Νὰ γράψετε τὶς λέξεις τοῦ κειμένου με τὶς ὁποῖες παρουσιάζουν ἐτυμολογικὴ συγγένεια οἱ παρακάτω:

εὐγενής, παράθεση, φορὰ, ἐνδεής, μισαλλοδοξία, ἐχέφρων

06 Μονάδες

β) Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο:

«άγαθούς», «άμαρτάνουσιν»

04 Μονάδες

Β.5. Παράλληλο κείμενο

Όποιος φοβάται πολύ είναι δειλός

Θα πρέπει απ' την αρχή να ξεκαθαρίσουμε ότι δειλός δεν είναι αυτός που φοβάται πολύ, αλλά αυτός που δεν πάει ενάντια στον φόβο του παρ' όλο που κάτι τέτοιο θα ήταν ωφέλιμο για τον ίδιο ή για τους συνανθρώπους του. Στα παραπάνω παραδείγματα, όσο πολύ κι αν φοβάται κάποιος να κάνει κάτι, αν το κάνει τελικά, δεν θα θεωρηθεί δειλός ούτε απ' τον εαυτό του ούτε από άλλους απλά και μόνο επειδή φοβήθηκε πολύ πριν το κάνει. Αντιθέτως, όσο πιο μεγάλος είναι ο φόβος στον οποίο χρειάστηκε να εναντιωθεί για να κάνει κάτι, τόσο πιο θαρραλέος σημαίνει ότι είναι. Ας πούμε όμως ότι κάποιος κάνει πίσω μπροστά στο φόβο του. Πάλι, δεν σημαίνει ότι είναι δειλός.

Ωστε κατ' αρχήν, η ουσία της έννοιας «δειλός» είναι η μη εναντίωση στο φόβο και όχι ο φόβος αυτός καθ' αυτός. Όμως κι αυτός ο ορισμός δεν είναι πλήρης, ο πιο πλήρης ορισμός είναι ο εξής: Δειλός είναι αυτός που δεν πάει ενάντια στο φόβο του παρ' όλο που κάτι τέτοιο θα ήταν ωφέλιμο και παρ' όλο που οι περισσότεροι (οι υποτιθέμενοι όχι δειλοί) θα το έκαναν στη θέση του πηγαίνοντας ενάντια στο φόβο τους.

Πράγματι, δεν μπορούμε να χαρακτηρίσουμε κάποιον ως δειλό απλά και μόνο επειδή δεν εναντιώθηκε στο φόβο του, θα πρέπει να εξετάσουμε και το μέγεθος του φόβου που αντιμετώπισε, διότι είναι πιθανό να ήταν τόσο μεγάλος που κανένας δεν θα μπορούσε να πάει εναντίά του. Είναι δε τεράστιο σφάλμα να θεωρούμε ότι απέναντι στο ίδιο ερέθισμα, όλοι νιώθουν τον ίδιο βαθμό φόβου και να κρίνουμε το θάρρος ή τη δειλία του μόνο από τη συμπεριφορά του. Κάποιος π.χ. μπορεί να αποφεύγει να μπει σε ασανσέρ από υπερβολικό φόβο μήπως κλειστεί μέσα. Σημαίνει ότι είναι δειλός επειδή οι περισσότεροι κάνουν χρήση του ασανσέρ; Όχι. Ο καθένας, αν ένιωθε τον ίδιο βαθμό φόβο απέναντι στη χρήση του ασανσέρ, θα το απέφευγε.

Βασίλης Γιαννακόπουλος
Ψυχίατρος-ψυχοθεραπευτής
<https://truepsychotherapy.gr/>

Να εντοπίσετε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στο πρωτότυπο και στο παράλληλο κείμενο αναφορικά με την έννοια της δειλίας.

10 Μονάδες

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ἱστορίαι Ε΄12-14

Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος Ῥαμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας Λακεδαιμόνιοι ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία βοήθειαν ἤγον ἑνακοσίων ὀπλιτῶν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι καθίσταντο ὅτι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἑνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἔτελεῦτα. Τοῦ δ' ἐπιγνομένου χειμῶνος εὐθύς μέχρι μὲν Πιερίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν, κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν καὶ ἄμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ὥπερ ἤγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐπ' οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι τῶν τε Ἀθηναίων ἥσση ἀπεληλυθότων καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κάκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῆσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας. ξυνέβη τε εὐθύς μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἄψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πληγέντες ἐπὶ τε τῷ Δηλίῳ καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ἥπερ οὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδὰς, δοκοῦντες τῇ παρουσίᾳ εὐτυχία καθυπέρτεροι γενήσεσθαι·

A.1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα: «Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ... δρᾶν τι ὧν κάκεῖνος ἐπενόει.»

20 Μονάδες

B.1. Για ποιους λόγους ο Ραμφίας με τον στρατό του επέστρεψαν στην Σπάρτη;

10 Μονάδες

Γ.1.α) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

τελευτῶντος	: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου
ὀπλιτῶν	: τὴν κλητικὴ τοῦ ενικού
καθίσταντο	: το δεύτερο ενικό πρόσωπο της προστακτικής του αορίστου β΄
τεθνεῶτος	: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου
ἀξιόχρεων	: τὴν ονομαστικὴ τοῦ πληθυντικού στο αρσενικό γένος
μᾶλλον	: τὸν θετικὸ βαθμὸ τοῦ επιρρήματος
πρότερον	: τὸν θετικὸ βαθμὸ τοῦ επιρρήματος

07 Μονάδες

β) Να εντοπίσετε τις αναφορικές αντωνυμίες στο απόσπασμα και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

03 Μονάδες

Δ.1.α) Να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω όρων του κειμένου: αὐτοῖς, νομίσαντες, ἀξιόχρεων, πληγέντες

04 Μονάδες

β) Να αναγνωρίσετε το είδος της μετοχής και να την αναλύσετε στον αντίστοιχο είδος δευτερεύουσας πρότασης: νομίσαντες

03 Μονάδες

γ) Να μεταφέρετε την παρακάτω πρόταση στον πλάγιο λόγο με εξάρτηση: Οὗτος ἔλεγε...

«Καὶ ὑπὸ τοῦς αὐτοῦς χρόνους Ῥαμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας Λακεδαιμόνιοι ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία βοήθειαν ἤγον ἑνακοσίων ὀπλιτῶν».

03 Μονάδες

arxaia-latinika.gr